

I nasjonalparken er landskapet vernet mot alle slags tekniske inngrep. Her kan ikke skje verken veibygging, vassdragsregulering eller bergverksdrift.

Jakt og fangst på småvilt, hare og villrein kan foregå etter gjeldende regler, likeså fiske. I den del av nasjonalparken som ligger i Oppdal bygdealmening har man også måttet gi tillatelse til jakt på gaupe.

All motorisert trafikk er forbudt unntatt nødvendig kjøring i samband med seterdrift og driften av forsvarets radiolinjestasjon på Snøhetta. Under reinjakten vil det også kunne foregå transport etter bestemte ruter.

Forvaltningsmyndigheten for såvel nasjonalpark som landskapsvernområde tilligger Direktoratet for statens skoger.

I mer enn 200 år har fjellområdene ved Kongsvoll vært i sentrum for vitenskapelige undersøkelser over vår fjellfloras alder og innvandring. Det blir fortsatt gjort oppdagelser som kaster nytt lys over problemene takket være nye metoder og økt viten. Kongsvoll har på mange måter fungert som en forskningsstasjon.

Da Per B. Holaker gikk bort høsten 1973, hadde han i sitt testamente gjort det klart at hans ønske var at Kongsvoll fjellstue skulle bygges ut til en forskningsstasjon innen botanikk og zoologi. Selv om hans utdanning var en helt annen, hadde han gjennom selvstudium og samvær med en rekke forskere skaffet seg store kunnskaper i biologi. Han hadde en klar forståelse av hvilke spesielle verdier dette område byr på. Det må være en *nasjonal kulturhistorisk* oppgave å ta vare på såvel naturverdiene på Dovre som de miljøverdier Kongsvoll-området representerer.

Fjellet — et legemiddel

AV METTE SVERAM

Forfatteren av denne artikkelen er den nye rektoren ved Statens fysioterapeutske skole. Hun er den første kvinne i denne stillingen, og den første fysioterapeut som blir rektor — og hun presenterer her sin mening om fjellet som helsekilde.

Etter å ha vært på fjellet i nyttårshelgen ble jeg overrasket over hvor få mennesker jeg traff innover i løypene. Det å ha fjellet for seg selv er en fin opplevelse, men samtidig kan jeg ikke unngå å tenke over hvorfor det ikke er flere som ønsker å oppleve dette.

Vi snakker trimaksjoner, folk kjøper sykler uten hjul som de sitter inne og holder seg i form på —. Og så og si rett utenfor våre dører finner vi mosjon som det er mening i.

Vi vet at fysisk styrke og utholdenhet ikke bare gir øket fysisk velvære, men det gir også psykisk overskudd fordi kropp og sinn hører sammen og påvirker hverandre.

Hva gjør vi så for at flest mulig skal få oppleve det fjellet f.eks. har å by på av opplevelser — fra blomster til fugler og dyr, fra iskalde bekker til fosser og myrer, til fots langs en merket sti eller med kart og kompass i umerket terreng — fra varme sommerdager med kyr, geiter og myggestikk til kalde vinterdager med snehvite vidder og kuling og sno — frisk luft og himmelen rett opp. For oss som arbeider innen helsesektoren er det forebyggende arbeid blitt mer og mer viktig. Med fysisk forfall kommer ikke bare dårlig form, mulig overvekt, hjertebeviser og sirkulasjonsproblemer men også mindre psykisk motstandskraft. Medisinsk behandling kunne ofte vært unngått om menneskene var flinkere til å utnytte våre naturressurser.

Turistforeninger gjør meget forebyggende arbeid uten at de kanskje ser det på den måten. Muligens burde vi innen helsesektoren samarbeide mer med turistforeninger på den forebyggende sektor. Sempelthen ved å blant annet gjøre fjellet — ja hele vår natur — mer attraktiv, ikke bare for oss over 20, men for skolebarn og ikke minst for mennesker med handicap.

Og da kan man spørre seg om det ikke egentlig satses uforholdsmessig meget på mennesker som allerede har funnet sin livsform, enten det består av å sitte i lenestolen, spasere en tur eller trave i fjellet.

Viktigst etter mitt skjønn er det å satse på skolebarn og mennesker med handicap.

Mennesker med fysiske og psykiske handicap har ofte et stort behov for å komme i kontakt med naturen. Disse menneskene er mer isolert på grunn av sitt handicap og det er rene praktiske vanskeligheter som forhindrer dem fra å oppleve naturen.

Positivt er det at hundespenn og hester er blitt brukt for å bringe disse menneskene ut i naturen, men jeg skulle ønske at vi også kunne komme frem til en løsning som ikke er en pakkeløsning, men en ordning hvor hver enkelt kunne få anledning til å oppleve fjellet også på *sin* måte. Handicapte ønsker ofte å være sammen med friske mennesker i deres vanlige livsform. Kunne handicappede barn få følge med friske barn — og handicappede voksne med friske voksne? — Mulighetene er mange.

Barn har enda ikke formet sitt liv — og de positive opplevelser av natur, vil gi mange av dem en evigvarende, og med årene — ofte økende behov og kjærlighet til det å bevege seg i fjellet. Dette kan gjøres på så mange måter. F. eks. en del av skolens undervisning kunne henlegges til hytter på fjellet hvor den fikk praktisk undervisning om bergarter, dyr og planteliv samtidig som de kunne utfordres rent fysisk på en meningsfylt måte ved at den fysiske anstrengelse ble integrert i et større hele, og konkurransemomentet kommer mer i bakgrunnen. (Naturfag, kjemi, geografi, historie, kroppspøving er herved dekket).

←

Med rikelig godt humør legger disse fem Meråker-jentene ut på etappen mellom Jøldalshytta og Trollheimshytta. Fra venstre: Tove Ringen, Elisabeth Neskin (bak), Unni Ringen, Anne Juliussen og Ranvig Krogstad. (Foto: Martin Nordvik)

En regnskur skremmer ikke fjellvandrere, det gjelder bare å ha utstyret i orden. På bildet Trondheims-jentene Kari Irgen Larsen og Beate Zahl, som forlater Gjevillvasshytta med kurs for Kåsa. (Foto: Martin Nordvik)

Prognoser sier at for fremtiden kommer de fleste mennesker til å leve i bymiljø. Derfor er det viktig at dagens barn «oppdager fjellet», fordi de sannsynligvis enda mer enn vi voksne vil trenge slike ressurser.

I dette ligger også en utfordring til turistforeningene.

Harald Hindhammer og Christian Gierløff.

Med den nye naturforskning, den nye natursans, kommer iakt-tagerens stadig dypere glede ved å se livet utfolde seg og utvikle seg. Alt etter som kjennskapet til naturens krefter og liv stiger, i alt planteliv som i alt annet liv, øker også denne glede, til sann livslykke.

Vern av natur — spesielt i Sør-Trøndelag

AV OLA SKAUGE

Naturvern er et ord på vidvanke, utvannet og filologisk frynset i kantene. Ordet kan etter forgodtbefinnende stokkes med miljøvern, vern om livsmiljøet, kulturvern — i det siste er det enda til fra enkelte hold sammenrotning av naturvern — miljøvern og vern av arbeidsmiljø.

De følgende linjer er ment å omhandle det klassiske naturvern, eller den arealbetingede delen av naturvernet. Når spesielt Sør-Trøndelag skal omhandles, er det i erkjennelse av leserkretsens lokalisering og interesser, forfatterens begrensning og artikkelens lengde.

I 1970 fikk Norge en ny og forholdsvis moderne naturvernlov. Til tross for skjønnhetsfeil er den et noenlunde brukbart redskap i arbeidet med å bevare deler av norsk natur. Formålet med naturvern kan kanskje i få ord sies å være bevaring av naturens mangfold, produksjonsevne, opplevelsesrikdom, representativitet, videre å ta vare på områder for undervisning og forskning (referanseområder). Tiltak etter naturvernloven er eksklusive i den forstand at de paradoksalt nok koster penger og derfor nødvendigvis må være begrenset. Vern av statseide områder generelt unntatt. Vern av områder med hjemmel i loven blir også derfor foretatt i de tilfeller hvor det er overveiende sannsynlig at menneskelig aktivitet, kort-siktige økonomiske interesser eller uforstand vil ødelegge eller redusere vesentlige naturverdier.

Det er derfor nødvendig at en også gjennom andre lover kan styre arealbruken slik at ikke naturverdier blir unødig ødelagt eller sløst med. Bygningslovens planleggingsprinsipper vil kunne virke naturvern fremmende hvis politikerne og administrasjon har dette i minne. De ulike konsesjonslover kan være vernelover også, hvis en bare vil.